

TIESAS SPRIEDUMS

2002. gada 5. novembrs (*)

EKL 43. un 48. pants – Sabiedrība, kas ir izveidota saskaņā ar kādas dalībvalsts tiesību aktiem, kur ir arī tās juridiskā adrese – Sabiedrība, kas izmanto brīvību veikt uzņēmējdarbību citā dalībvalstī – Sabiedrība, par kuru ir zināms, ka tā pārcēlusi savu faktisko atrašanās vietu uzņēmējās dalībvalsts teritorijā saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem – Uzņēmējās dalībvalsts atteikums atzīt sabiedrības tiesībspēju un procesuālo rīcībīspēju – Brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums – Attaisnojums

Lieta C-208/00

par līgumu, ko Tiesai atbilstoši EK līguma 234. pantam iesniedza *Bundesgerichtshof* (Vācija) nolūkā saņemt strīdā, kuru izskata šī tiesa starp

Überseering BV

un

Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC),

prejudiciālu nolikumu par to, kā interpretēt EKL 43. un 48. pantu,

TIESA

šādā sastāvā: priekšsēdētājs G. K. Rodrigess Iglesias [G. C. Rodríguez Iglesias], palātu priekšsēdētāji Ž. P. Puisošs [J. P. Puissochet], M. Vatel [M. Wathelet] (referenti) un R. Šintgens [R. Schintgen], tiesneši K. Gulmans [C. Gulmann], D. A. O. Edvards [D. A. O. Edward], A. La Pergola [A. La Pergola], P. Janns [P. Jann], V. Skouris [V. Skouris], F. Makena [F. Macken], N. Kolnerika [N. Colneric], S. fon Bārs [S. Von Bahr] un H. N. Kunja Rodrigess [J. N. Cunha Rodrigues],

ģenerālvokāts: D. Ruiss-Harabo Kolomers [D. Ruiz-Jarabo Colomer],

sekretārs: H. A. Rūls [H. A. Rühl], galvenais administrators,

izvērtējusi rakstiskos apsvērumus, ko iesniedza:

- *Überseering BV* vārdā – V. H. Vāgenfērs [W. H. Wagenführ], *Rechtsanwalt*,
- *Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC)* vārdā – F. Kesters [F. Kösters], *Rechtsanwalt*,
- Vācijas valdības vārdā – A. Dītrihs [A. Dittrich] un B. Mutelzē-Šēna [B. Muttelsee-Schön], pilnvarotie pārstāvji,
- Spānijas valdības vārdā – M. Lopesa-Monisa Gajego [M. López-Monís Gallego], pilnvarotie pārstāve,

- Itālijas valdības vārds – U. Leanca [*U. Leanza*], pilnvarotais pārstāvis, kam palīdz F. Kvadri [*F. Quadri*], *avvocato dello Stato*,
- Apvienotās Karalistes valdības vārds – R. Megrila [*R. Magrill*], pilnvarotais pārstāvis, kam palīdz Dž. Stratforda [*J. Stratford*], *barrister*,
- Eiropas Kopienu Komisijas vārds – M. Patakja [*M. Patakia*] un K. Šmite [*C. Schmidt*], pilnvarotais pārstāvis,
- EBTA Uzraudzības iestādes vārds – P. Dirbergs [*P. Dyrberg*], J. F. Jēnsons [*J. F. Jónsson*] un E. Raita [*E. Wright*], pilnvarotie pārstāvji,

šiem vārdiem ziņojumu tiesas sēdē,

noklausījusies *Überseering BV*, ko pārstāvja V. H. Vāgenfērs [*W. H. Wagenführ*], *Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC)*, ko pārstāvja F. Kesters [*F. Kösters*], Vācijas valdības, ko pārstāvja A. Dītrihs [*A. Dittrich*], Spānijas valdības, ko pārstāvja N. Diasa Abada [*N. Díaz Abad*], pilnvarotais pārstāvis, Nīderlandes valdības, ko pārstāvja H. H. Sevenstere [*H. G. Sevenster*], pilnvarotais pārstāvis, Apvienotās Karalistes, ko pārstāvja R. Megrila [*R. Magrill*], pilnvarotais pārstāvis, kam palīdzēja Dž. Stratforda [*J. Stratford*], Komisijas, ko pārstāvja K. Šmite [*C. Schmidt*], un EBTA Uzraudzības iestādes, ko pārstāvja P. Dirbergs [*P. Dyrberg*], mutvārdu apsvērumus 2001. gada 16. oktobra tiesas sēdē,

noklausījusies enerģētiskā advokāta secinājumus 2001. gada 4. decembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Ar 2000. gada 30. marta rīkojumu, ko Tiesas kanceleja saņēmusi 25. maijā, *Bundesgerichtshof* [Federālā Augstākā tiesa] atbilstoši EKL 234. pantam ir iesniegusi divus prejudiciālus jautājumus par EKL 43. un 48. panta interpretāciju.

2 Šie jautājumi radās prāvā starp *Überseering BV* (turpmāk tekstā – “*Überseering*”), sabiedrību, kas nodibināta Saskaņā ar Nīderlandes tiesību un reģistrāta Amsterdamas un Hārlēmas komercēģistrā 1990. gada 22. augustā, un *Nordic Construction Company Baumanagement GmbH* (turpmāk tekstā – “*NCC*”), Vācijā reģistrētu sabiedrību, par tūkumu, kas radušies *NCC* Vācijā, veicot *Überseering* uzticētos darbus, novēršanu.

Valsts tiesības

3 *Zivilprozessordnung* [Vācijas Civilprocesa kodekss] paredzēts, ka puses, kurai nav procesuālās rīcības, prasība ir noraidāma kā nepieņemama. Saskaņā ar tās 50. panta 1. punktu procesuālā rīcība ir visām personām, sabiedrības ieskaitot, kam ir tiesības, kas definēta kā spēja būt apveltītam ar tiesību un pienākumiem.

4 Saskaņā ar *Bundesgerichtshof* pastāvīgo judikatūru, kurai seko arī Vācijas doktrīna, sabiedrības tiesību nosaka tiesības, kas ir piemērojamas vietā, kur ir sabiedrības faktiskā atrašanās vieta (“*Sitztheorie*” jeb faktiskās atrašanās vietas teorija), pretī “*Gründungstheorie*” jeb dibināšanas teorijai, saskaņā ar kuru tiesību nosaka, pamatojoties uz tās valsts tiesību, kurā sabiedrība tikusi izveidota. Šis likums ir piemērojams arī situācijās, kad sabiedrība ir likumīgi izveidota citā valstī un tās faktiskā sēdekļa pārcē uz Vāciju.

5 T? k? t?das sabiedr?bas ties?bsp?ja ir nosak?ma, pamatojoties uz V?cijas ties?b?m, t? nevar b?t ne apvelt?ta ar ties?b?m un pien?kumiem, ne piedal?ties tiesved?b?, ja t? nav no jauna izveidota V?cij?, t?d?j?di ieg?stot ties?bsp?ju V?cijas ties?bu izpratn?.

Pamata str?ds

6 1990. gada oktobr? *Überseering* ieg?d?j?s zemi Diseldorf? (V?cija), kuru t? izmantoja komerci?liem m?r?iem. Saska?? ar b?vdarbu veikšanas l?gumu, kas dat?ts ar 1992. gada 27. novembri, *Überseering* uztic?ja NCC uz š? zemes gabala uzb?v?t?s gar?žas un mote?a remontdarbus. Kad darbi tika pabeigti, *Überseering* nor?d?ja uz tr?kumiem kr?sošanas darbu izpild?.

7 1994. gada decembr? divi Diseldorf? dz?vojošie V?cijas pilso?i ieg?d?j?s visas *Überseering* kapit?la da?as.

8 P?c tam, kad NCC m??in?jumi nov?rst *Überseering* nor?d?tos tr?kumus nebija devuši nek?dus rezult?tus, 1996. gad? t? uz b?vniec?bas darbu veikšanas l?guma pamata c?la pras?bu *Landgericht Düsseldorf* [Diseldorfas Apgabaltiesa] nol?k? piespriest NCC samaks?t DEM 1 163 657,77 ar procentiem par izmaks?m min?to tr?kumu nov?ršanai un no t? izrietošajiem zaud?jumiem.

9 *Landgericht* noraid?ja šo pras?bu. *Oberlandesgericht Düsseldorf* [Diseldorfas Feder?l?s zemes Augst?k? tiesa] apstiprin?ja šo nelabv?l?go l?mumu. Saska?? ar t?s konstat?to *Überseering* bija p?rc?lusi savu faktisko atrašanās vietu uz Diseldorfu p?c tam, kad divi V?cijas pilso?i bija ieg?d?jušies t?s kapit?la da?as. *Oberlandesgericht* uzskat?ja, ka *Überseering* – k? N?derlandes ties?bu sabiedr?bai – nav ties?bsp?jas V?cij? un ka attiec?gi – tai nav ar? procesu?l?s r?c?bsp?jas.

10 T?d?j?di *Oberlandesgericht* nosprieda, ka *Überseering* pras?ba ir nepie?emama.

11 *Überseering* par šo *Oberlandesgericht* spriedumu iesniedza kas?cijas s?dz?bu *Bundesgerichtshof*.

12 No *Überseering* apsv?rumiem izriet, ka paral?li tiesved?bai, kas norisin?s *Bundesgerichtshof* , *Überseering* ir tikusi saukta citas V?cijas tiesas priekš? k? atbild?t?ja uz citu šeit nepreciz?tu V?cijas ties?bu normu pamata. T? rezult?t? *LandgerichtDüsseldorf* tai ir piespriedusi izmaks?t arhitektu honor?rus, visticam?k, pamatojoties uz to, ka 1991. gada 11. septembr? š? sabiedr?ba tika ierakst?ta Diseldorfas zemesgr?mat? k? zemes, uz kuras tika uzb?v?ta NCC izremont?t? gar?ža un motelis, ?pašniece.

Prejudici?lie jaut?jumi

13 Kaut gan *Bundesgerichtshof* nor?da, ka t?s judikat?ru, kas ir min?ta š? sprieduma 4. un 5. punkt?, da??dos aspektos apstr?d da?a V?cijas doktr?nas, *Bundesgerichtshof* uzskata, ka Kopienas ties?bu un sabiedr?bu ties?bu Eiropas Savien?b? pašreiz?j? st?vokl? vair?ku iemeslu d?? b?tu v?lams turpin?t š?s judikat?ras piem?rošanu.

14 Pirmk?rt, b?tu v?lams izvair?ties no jebk?diem risin?jumiem, kas, ?emot v?r? da??dus piesaistes elementus, liktu v?rt?t sabiedr?bas juridisko st?vokli vair?ku ties?bu sist?mu kontekst?. P?c *Bundesgerichtshof* dom?m, š?di risin?jumi var?tu novest pie juridisk?s nenoteikt?bas, jo neb?tu iesp?jams skaidri nodal?t da??d?m ties?bu sist?m?m pak?rtotas ties?bu jomas.

15 Otrk?rt, t?ds piesaistes elements k? sabiedr?bas dibin?šanas vieta nost?da sabiedr?bas

dibin?tu jus privile?tu st?vokl?, dodot vi?iem iesp?ju, nosakot šo vietu, izv?l?ties t?du ties?bu sist?mu, kas vi?iem ir visizdev?g?k?. Tas ir dibin?šanas teorijas galvenais tr?kums, saska?? ar kuru v?r? netiek ?emts fakts, ka sabiedr?bas dibin?šana un t?s darb?ba skar ar? trešo personu un t?s valsts, kur? š? sabiedr?ba faktiski atrodas, intereses, ja š? faktisk? atrašan?s vieta ir cit? valst?, nevis tur, kur š? sabiedr?ba ir tikusi nodibin?ta.

16 Visbeidzot, piesaistes elements par faktisko atrašan?s vietu savuk?rt ?auj izvair?ties no t?, ka valsts, kur? atrodas sabiedr?bas faktisk? atrašan?s vieta, uz??m?jdarb?bas ties?bu normu, kuru m?r?is ir aizsarg?t vissvar?g?k?s intereses, noz?me tiktu mazin?ta ar faktu, ka sabiedr?ba ir nodibin?ta ?rvalst?s. Šaj? gad?jum? intereses, ko aizsarg? V?cijas ties?bas, ir tostarp sabiedr?bas kreditoru intereses: ties?bu akti “Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbH)” (sabiedr?bas ar ierobežotu atbild?bu V?cijas ties?b?s) jom? nodrošina š?du aizsardz?bu, paredzot s?ki izstr?d?tus noteikumus par ieguld?jumiem pamatkapit?l? un t? aizsardz?bu. Saist?to uz??mumu gad?jum? j?aizsarg? ar? atkar?g?s sabiedr?bas un to dal?bnieku maz?kums. V?cij? š?da aizsardz?ba tiek garant?ta ar noteikumiem koncernu ties?bu jom? un ar noteikumiem par atl?dz?bu un finansi?lo kompens?ciju dal?bniekiem, kas ar l?gumiem par vad?bu un pe??as nodošanu tiek nost?d?ti nelabv?l?g? situ?cij?. Visbeidzot, noteikumi par kop?go p?rvaldi garant? sabiedr?b? str?d?jošo darbinieku aizsardz?bu. *Bundesgerichtshof* uzsver, ka l?dz?gi noteikumi nav sp?k? vis?s dal?bvalst?s.

17 *Bundesgerichtshof* tom?r jaut?, vai faktisk?s atrašan?s vietas p?rceļšanas p?ri robežai gad?jum? br?v?ba veikt uz??m?jdarb?bu, ko garant? EKL 43. un 48. pants, nav š??rlis sabiedr?bas tiesisk? st?vok?a piesaistei t?s dal?bvalsts ties?b?m, kur? ir š?s sabiedr?bas faktisk? atrašan?s vieta. P?c š?s tiesas dom?m, atbilde uz šo jaut?jumu skaidri neizriet no Tiesas judikat?ras.

18 Šaj? sakar? t? nor?da, ka sav? 1988. gada 27. septembra spriedum? liet? 81/87 *Daily Mail and General Trust (Recueil, 5483. lpp.)* Tiesa, nor?d?jusi, ka sabiedr?bas var izmantot to ties?bas veikt uz??m?jdarb?bu, nodibinot p?rst?vniec?bas, fili?les vai meitas sabiedr?bas vai p?rce?ot visu to kapit?lu uz jaunu sabiedr?bu cit? dal?bvalst?, ir konstat?jusi, ka atš?ir?b? no priv?tperson?m sabiedr?bas past?v tikai t?s tiesisk?s k?rt?bas ietvaros, kas nosaka to dibin?šanas un past?v?šanas k?rt?bu. T?pat no š? sprieduma izriet, ka EK l?gums pie?auj atš?ir?bas valstu noteikumos ties?bu kol?zijas jom?, atst?jot saist?to probl?mu t?l?ku risin?jumu v?l?k?s likumdošanas zi??.

19 1999. gada 9. marta spriedum? liet? C?212/97 *Centros (Recueil, l?1459. lpp.)* Tiesa ir nosod?jusi D?nijas iest?žu atteikumu ierakst?t komerc?istr? sabiedr?bas, kas tikusi likum?gi izveidota Lielbrit?nij?, fili?li. Tom?r *Bundesgerichtshof* nor?da, ka š? sabiedr?ba nebija p?rc?lusi t?s faktisk?s atrašan?s vietu, jo kopš t?s dibin?šanas t?s juridisk? adrese bija Lielbrit?nij?, bet faktisk? atrašan?s vieta – D?nij?.

20 *Bundesgerichtshof* jaut?, vai, ?emot v?r? iepriekš min?to spriedumu liet? *Centros*, ar l?guma noteikumiem par br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu t?d? situ?cij? k? pamata liet? netiek pie?auts piem?rot ties?bu kol?zijas normu dal?bvalst?, kur? ir cit? dal?bvalst? likum?gi izveidotas sabiedr?bas faktisk? atrašan?s vieta, kad uz šo normu pamata nav atz?stama š?s sabiedr?bas ties?bsp?ja un t?d?j?di – ar? t?s procesu?l? r?c?bsp?ja šaj? dal?bvalst?, lai š?s valsts ties?pan?ktu l?gum? ietvertu ties?bu izpildi.

21 Š?dos apst?k?os *Bundesgerichtshof* nol?ma aptur?t tiesved?bu un uzdot Tiesai š?dus prejudici?lus jaut?jumus:

“1) Vai EKL 43. un 48. pants ir interpret?jami t?d?j?di, ka ar sabiedr?bu br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu netiek pie?auts, ka vien? dal?bvalst? likum?gi izveidotas sabiedr?bas

ties?bsp?ju un procesu?lo r?c?bsp?ju nosaka citas valsts ties?bas, uz kuru š? sabiedr?ba ir p?rc?lusi savu faktisko atrašan?s vietu, kad no š?s otr?s valsts ties?b?m izriet, ka sabiedr?ba š?s valsts ties? vairs nevar pras?t l?gum? ietvertu ties?bu izpildi?

2) Apstipriņošas atbildes gad?jum?:

Vai sabiedr?bu br?v?ba veikt uz??m?jdarb?bu (EKL 43. un 48. pants) pieprasa, ka sabiedr?bas ties?bsp?ja un procesu?l? r?c?bsp?ja j?v?rt?, ?emot v?r? t?s valsts ties?bas, kur? t? ir izveidota?”

Par pirmo prejudici?lo jaut?jumu

22 Ar savu pirmo jaut?jumu iesniedz?jtiesa b?t?b? jaut?, vai ar EKL 43. un 48. pantu tiek pie?auts, ka t?dai sabiedr?bai, kas ir izveidota saska?? ar vienas dal?bvalsts ties?bu aktiem, kur? ir ar? t?s juridisk? adrese, un kas p?rce? savu faktisk?s atrašan?s vietu uz citu valsti saska?? ar š?s p?d?j?s min?t?s valsts ties?b?m, š? valsts liedz š?dai sabiedr?bai ties?bsp?ju un t?gad t?s procesu?lo r?c?bsp?ju š?s valsts ties?s, k? rezult?t? š? sabiedr?ba nevar pan?kt ar šaj? valst? izveidotu sabiedr?bu nosl?gt? l?gum? ietvertu ties?bu izpildi.

Tiesai iesniegtie apsv?rumi

23 K? apgalvo NCC, k? ar? V?cijas, Sp?nijas un It?lijas vald?bas, ar L?guma noteikumiem par br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu tiek pie?auts, ka vien? dal?bvalst? likum?gi izveidotas sabiedr?bas ties?bsp?ju un procesu?lo r?c?bsp?ju nosaka citas valsts ties?bas, uz kuru š? sabiedr?ba p?rce? t?s faktisk?s atrašan?s vietu, un, attiec?g? gad?jum?, to, ka š? sabiedr?ba š?s valsts ties? nevar pan?kt ar šaj? valst? izveidotu sabiedr?bu nosl?gt? l?gum? ietvertu ties?bu izpildi.

24 Savu anal?zi t?s pamato, pirmk?rt, ar EKL 293. panta trešo ievilkumu, kur? noteikts:

“Vajadz?bas gad?jum? dal?bvalstis r?ko savstarp?jas sarunas, lai nodrošin?tu š?das savu pilso?u intereses:

[..]

– savstarp?ji atz?tu sabiedr?bas, kas defin?tas 48. panta otraj? da??, saglab?tu sabiedr?bu juridiskas personas statusu, t?m p?rce?ot atrašan?s vietu no vienas valsts uz citu [..].”

25 P?c NCC dom?m, EKL 293. pants ir pamatots ar to, ka visas dal?bvalstis atz?st faktu, ka sabiedr?ba, kas ir izveidota vien? dal?bvalst?, autom?tiski nesaglab? savu juridisk?s personu statusu, tai p?rce?ot atrašan?s vietu uz citu dal?bvalsti, un ka šaj? zi?? dal?bvalstu starp? ir j?nosl?dz vienošan?s, kas l?dz šim v?l nav noticis. T?d?? NCC secina, ka fakts, ka sabiedr?ba zaud? juridisk?s personas statusu, tai p?rce?ot faktisko atrašan?s vietu uz citu dal?bvalsti, ir sader?gs ar Kopienas noteikumiem par br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu. Vienas dal?bvalsts atteikums atz?t ?rvalsts juridisk?s personas statusu sabiedr?bai, kas ir izveidota cit? dal?bvalst? un kas p?rce? savu faktisko atrašan?s vietu pirm?s dal?bvalsts teritorij?, neveido br?v?bas veikt uz??m?jdarb?bu ierobežojumu, jo past?v iesp?ja no jauna izveidot šo sabiedr?bu uz š?s valsts ties?bu pamata. Vien?g?s ties?bas, ko aizsarg? br?v?ba veikt uz??m?jdarb?bu, ir ties?bas sabiedr?bai tikt no jauna izveidotai šaj? valst? un dibin?t tur savus uz??mumus.

26 Saska?? ar V?cijas vald?bas nost?ju L?guma autori iek??vuši taj? 43. un 48. pantu, piln?b? apzinoties b?tisk?s atš?ir?bas, k?das past?v starp dal?bvalstu sabiedr?bu ties?b?m, un ar nodomu neskart valsts kompetenci un valsts ties?bu autorit?ti, kam?r netiks veikta ties?bu normu tuvin?šana. Pat ja past?v vair?kas saska?ošanas direkt?vas sabiedr?bu ties?bu jom?, kas tikušas pie?emtas uz EKL 44. panta pamata, nepast?v neviena š?da veida direkt?va attiec?b? uz faktisk?s atrašan?s vietas p?rcelšanu, un šaj? jom? nav nosl?gtas nek?das daudzpus?jas

vienošanās, pamatojoties uz EKL 293. pantu. Citiem vārdiem sakot, pašreizējā Kopienas tiesību sistēmā reālās jeb faktiskās atrašanās vietas teorijas piemērošana Vācijā un tās sekas attiecībā uz sabiedrības tiesībju un procesuālo rīcību ir saderīgas ar Kopienas tiesību sistēmu.

27 Ar Itālijas valdība uzskata, ka fakts, ka EKL 293. pantā paredzēta vienošanās noslēgšana dalībvalstu starpā, lai tā paši garantētu, ka sabiedrība saglabā savu juridiskās personas statusu, tai pārtēlot atrašanās vietu no vienas valsts uz citu, liecina par to, ka jautājums par juridiskās personas statusa saglabāšanu pārsabiedrības faktiskās atrašanās vietas pārcelšanas nav atrisināts ar Kopienas tiesību sistēmas par brīvību veikt uzņēmējdarbību.

28 Spānijas valdība gan uzsver, ka Konvencija par sabiedrību un juridisko personu savstarpējo atzīšanu, kas tika parakstīta 1968. gada 29. februārī Briselē, tā ar nav stājusies spēkā. Tā kā nav spēkā nekādas vienošanās starp dalībvalstīm, pamatojoties uz EKL 293. pantu, Kopienas lēmēji nav veikta saskaņošana, kas ļautu atrisināt jautājumu par sabiedrības juridiskās personas statusa saglabāšanu sabiedrības faktiskās atrašanās vietas pārcelšanas gadījumā.

29 NCC, kā arī Vācijas, Spānijas un Itālijas valdības apgalvo, ka viņu analīzi apstiprina arī iepriekš minētais spriedums lietā *Daily Mail and General Trust*, kura 23. un 24. punktā ir paredzēts:

“[...] Līguma atšķirības valsts tiesību sistēmas attiecībā uz nepieciešamo piesaistes elementu, kā arī jautājumu par sabiedrības, kas ir izveidota saskaņā ar valsts tiesību sistēmu, juridiskās adreses un faktiskās atrašanās vietas pārcelšanas iespējamību no vienas dalībvalsts uz otru un šādas pārcelšanas veidiem tiek uzskatītas par problēmu, kas nav atrisināta ar noteikumiem par brīvību veikt uzņēmējdarbību, bet kurām jābūt atrisinātām ar tiesību aktu palīdzību vai konvencijām, kas tomēr vēl nav noticis.

Šādos apstākļos Līguma 52. pants [EEK Līguma (jaunajā redakcijā – EKL 43. pants)] un 58. pants [EEK (jaunajā redakcijā – EKL 48. pants)] nav interpretējami tādējādi, ka ar tiem sabiedrība, kas ir izveidota uz valsts tiesību pamata, tiek piešķirtas tiesības pārcelt to galveno pārvades vai galveno vadības vietu uz citu dalībvalsti, tai pašā laikā saglabājot savu kā tās dalībvalsts sabiedrības, saskaņā ar kuras tiesību aktiem tās tikušas izveidotas, statusu.”

30 Vācijas valdība uzskata, ka, pat ja nav apstrīdams, ka iepriekš minētajā spriedumā lietā *Daily Mail and General Trust* runa bija par attiecību starp dalībvalsti un sabiedrību, kas tika izveidota saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesību aktiem un kura pārcēla faktisko atrašanās vietu no vienas valsts uz citu, Tiesas argumentācija šajā spriedumā ir attiecināma arī uz jautājumu par attiecību starp sabiedrību, kas ir likumīgi izveidota vienā dalībvalstī, un citu dalībvalsti (uzņemot valsts pretstatā valstij, kurā sabiedrība tika izveidota), uz kuru sabiedrība pārcēlusi savu faktisko atrašanās vietu. Uz šo pamata tā apgalvo, ka tad, kad sabiedrība, kas ir likumīgi izveidota vienā dalībvalstī, izmanto savas tiesības veikt uzņēmējdarbību citā dalībvalstī, nododot visas tās kapitāla daļas šīs valsts pilsoņiem, kur tie arī dzīvo, jautājums ir par to, vai noteikumi, kas ir piemērojami uzņemtajā valstī uz tiesību kolīzijas normu pamata un kas ļauj sabiedrībai turpināt tās pastāvēšanu, neietilpst noteikumos par brīvību veikt uzņēmējdarbību.

31 Ar Itālijas valdība norāda, ka no iepriekš minētā sprieduma lietā *Daily Mail and General Trust* izriet, ka kritēriji, kas raksturo sabiedrības identitāti, neattiecas uz EKL 43. un 48. pantā reglamentēto tiesību veikt uzņēmējdarbību ierobežošanu, bet gan uz valsts tiesību sistēmu. Tātad nav iespējams atsaukties uz noteikumiem par brīvību veikt uzņēmējdarbību kā uz pamatojumu piesaistes kritēriju saskaņošanai, jo pašreizējā Kopienas tiesību sistēmā šos kritērijus nosaka tikai dalībvalstu tiesību akti. Tā kā sabiedrībai var būt piesaistes elementi vairākām valstīm, ir svarīgi, ka katras valsts tiesību sistēmā ir noteikts, kādos apstākļos uz sabiedrību ir

attiecināmas šīs valsts normas.

32 Spānijas valdības viedoklis ir tāds, ka ar EKL 48. pantu nav nesaderīgi prasīt, lai sabiedrība, kas ir izveidota saskaņā ar vienas dalībvalsts tiesību aktiem un kuras faktiskā atrašanās vieta ir šajā valstī, citā dalībvalstī tiktu uzskatīta par sabiedrību, kas izmanto brīvību veikt uzņēmējdarbību.

33 Šajā sakarā Spānijas valdība atgādina, ka EKL 48. panta pirmajā daļā ir paredzēti divi nosacījumi, lai šī paša panta otrajā daļā minētās sabiedrības varētu izmantot tiesības veikt uzņēmējdarbību līdzīgi citu dalībvalstu pilsoņiem: no vienas puses, tām jābūt izveidotām saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem; no otras puses, to juridiskajai adresei, galvenajai vadības vai galvenajai uzņēmējdarbības vietai jābūt Kopienā. Tā norāda, ka otrs nosacījums ticis grozīts ar 1961. gada 18. decembra Briselē pieņemto Vispārīgo programmu ierobežojumu atcelšanai attiecībā uz brīvību veikt uzņēmējdarbību (OV 1962, 2, 36. lpp.; turpmāk tekstā – “Vispārīgā programma”).

34 Vispārīgās programmas I sadaļā “Personas, uz kurām attiecas ierobežojumu atcelšana” ir noteikts:

“Ierobežojumu atcelšana attiecībā uz brīvību veikt uzņēmējdarbību [...] tiks veikta [...] ar mērķi gūt labumu:

[..]

– sabiedrībām, kas izveidotas saskaņā ar kādas dalībvalsts tiesību aktiem [...] un kuru juridiskā adrese, galvenā vadība[s] vai galvenā uzņēmējdarbības vieta ir Kopienas teritorijā vai aizjūras zemē vai teritorijā,

to izveidošanai nolūkā darboties pastāvīgi citas dalībvalsts teritorijā;

[..]

– iepriekš minētām sabiedrībām ar nosacījumu, ka gadījumā, ja tām nav juridiskās adreses Kopienas teritorijā vai aizjūras zemē vai teritorijā, to pašreizējā darbība ir reāla un pastāvīga piesaiste [...] dalībvalsts vai aizjūras zemes vai teritorijas ekonomikā, un šī saikne nav atkarīga no valsts piederības [..]

kas vālas dalībvalsts teritorijā izveidot pārstāvniecības, filiāles vai meitas uzņēmumus.”

35 Spānijas valdība uzskata, ka, pat ja Vispārīgā programmā paredzēts reālas un pastāvīgas piesaistes kritēriju piemērot tikai attiecībā uz brīvību veidot sekundāro uzņēmējdarbības vietu, šis kritērijs ir jāpiemēro arī attiecībā uz galveno uzņēmējdarbības vietu, lai nodrošintu, ka nosacījumi par piesaisti, kas ir nepieciešamas, lai varētu izmantot brīvību veikt uzņēmējdarbību, ir vienādi.

36 Saskaņā ar *Überseering*, Nīderlandes un Apvienotās Karalistes valdību, kā arī Komisijas un EBTA Uzraudzības iestādes viedokli EKL 43. un 48. pantā, tos aplūkojot kopā, netiek pieņemts, ka attiecībā uz sabiedrību, kas ir likumīgi izveidota vienā dalībvalstī un kas saskaņā ar citas valsts tiesību pārcē savu faktisko atrašanās vietu uz šo otru valsti, tiktu piemēroti šīs otrās valsts tiesību kolīzijas noteikumi, kas paredz, ka šīs sabiedrības tiesības jāun procesus jārīcībšpja ir nosakāma saskaņā ar šīs valsts tiesību pārcē. Tā tas ir gadījumos, kad saskaņā ar otrās dalībvalsts tiesību pārcē šai sabiedrībai ir liegta jebkura iespēja panākt ar šajā valstī izveidotu sabiedrību noslēgtajai līgumam ietvertu tiesību izpildi. Viņu argumenti šai sakarā ir šādi.

37 Vispirms Komisija norēda, ka saskaņ� ar EKL 293. pantu savstarpējo sarunu, kuru nolēks ir mazināt atšēirbas starp valstu tiesēbu aktiem sabiedrēbu savstarpējas atzēšanas jomē, uzsēkšana ir paredzēta tikai “vajadzēbas gadējumos”. Tēs argumenti ir, ka, ja attiecēgē judikatēra bētu pastvējusi 1968. gadē, nebētu jēizmanto 293. pants. Tas izskaidro, kēpēc šodienas Tiesas judikatērai ir nozēme, nosakot EKL 43. un 48. pantē paredzētes sabiedrēbu brēvēbas veikt uzēēmjēdarbēbu saturu un piemērojamēbu.

38 Otrērt, *Überseering*, Apvienotēs Karalistēs valdēba, Komisija un EBTA Uzraudzēbas iestēde secina, ka iepriekš minētajam spriedumam lietē *Daily Mail and General Trust* nav nozēmes šajē lietē.

39 Tēs norēda, ka no tē faktiem izriet, ka Tiesa izskatēja sabiedrēbas faktiskēs atrašanēs vietas pērcelšanas no vienas valsts uz citu juridiskēs sekas, kas iestējēs dalēbvalstē, kurē šē sabiedrēba tika izveidota; t.i., šis spriedums nevar bēt pamats tēdas pērcelšanas juridisko seku analēzei uzēemošajē dalēbvalstē.

40 Iepriekš minētais spriedums lietē *Daily Mail and General Trust* ir piemērojams tikai attiecēbēs starp dalēbvalsti, kurē sabiedrēba tika izveidota, un sabiedrēbu, kas vēlas atstēt šo valsti, saglabējot savu juridiskēs personas statusu, kas tai ticis piešēirts saskaņ� ar šēs valsts tiesēbēm. Tē kē sabiedrēbas ir valsts tiesēbu veidojumi, tēm jēturpina ievērot valsts, kurē šēs sabiedrēbas tikušas izveidotas, tēm noteiktos pienēkumus. Tēdējēdi iepriekš minētajē spriedumē lietē *Daily Mail and General Trust* ir atzētas valsts, kurē sabiedrēba tikusi izveidota, tiesēbas noteikt sabiedrēbu dibinēšanas un likumēgas pastvēšanas kērtēbu, ievērojot starptautisko privēttiesēbu normas. Toties Tiesa nav lēmusi par to, vai sabiedrēba, kas tikusi izveidota saskaņ� ar vienas dalēbvalsts tiesēbu aktiem, jēatzēst citē dalēbvalstē.

41 Treškērt, *Überseering*, Apvienotēs Karalistēs valdēba, Komisija un EBTA Uzraudzēbas iestēde uzskata, ka, lai atbildētu uz šajē lietē uzdoto jautējumu, ir jēatsaucas nevis uz iepriekš minētē sprieduma lietē *Daily Mail and General Trust* judikatēru, bet uz iepriekš minēto spriedumu lietē *Centros*, kurē pamata prēvas priekšmets, tēpat kē šajē lietē, bija uzēemošēs dalēbvalsts attieksme pret sabiedrēbu, kas tikusi izveidota saskaņ� ar citas dalēbvalsts tiesēbēm un kas izmantoja savas tiesēbas veikt uzēēmjēdarbēbu.

42 Tēs atgēdina, ka iepriekš minētais spriedums lietē *Centros* bija par sekundēra uzēēmuma, *Centros Ltd.*, izveidi Dēnijē, uzēemošajē dalēbvalstē; šē sabiedrēba tika likumēgi izveidota Apvienotajē Karalistē, kuras teritorijē atradēs arē sabiedrēbas juridiskē adrese, bet kurē tē neveica savu komercdarbēbu. *Centros Ltd.* vēlējēs Dēnijē izveidot filiēli, lai šajē valstē veiktu lielēko daēu savas komercdarbēbas. Dēēu iestēdes neapšaubēja šēs, saskaņ� ar angēu tiesēbēm izveidotēs sabiedrēbas kē tēdas pastvēšanu, bet neēēva tai Dēnijē ēstenot brēvēbu veikt uzēēmjēdarbēbu, izveidojot tur tēs filiēli, jo šēdē veidē šis sekundērais uzēēmums mēēinēja izvairēties no Dēnijas tiesēbu normu par sabiedrēbu dibinēšanu, it ēpaši no normu par ieguldējumiem minimēlajē kapitēlē, piemērošanas.

43 Iepriekš minētajē spriedumē lietē *Centros* Tiesa ir nospriedusi, ka dalēbvalstij (uzēemošajai dalēbvalstij) jēēauj sabiedrēbai, kas ir likumēgi izveidota citē dalēbvalstē, kurē ir tēs juridiskē adrese, reēistrēt tēs teritorijē citu uzēēmumu (šajē gadējumē – filiēli), ar kura starpniecēbu tē kopumē var veikt savu komercdarbēbu. Uz šēda pamata uzēemošē dalēbvalsts attiecēbē pret sabiedrēbu, kas ir pienēcēgi izveidota citē dalēbvalstē, nevar piemērot savas materiēlēs uzēēmjēdarbēbas tiesēbas, it ēpaši noteikumus par pamatkapitēlu. Komisija uzskata, ka tas pats ir piemērojams, kad uzēēmjēja dalēbvalsts atsaucas uz savēm starptautiskajēm sabiedrēbu privēttiesēbēm.

44 N?derlandes vald?ba uzskata, ka ar L?guma noteikumiem par br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu tiek pie?auta faktisk?s atrašan?s vietas teorija k? t?da. Toties sekas, kas iest?j?s V?cijas ties?bu normu piem?rošanas rezult?t?, sabiedr?bai p?rce?ot savu atrašan?s vietu uz V?ciju, proti, atteikums atz?t juridisk?s personas statusu sabiedr?bai, kurai šis statuss ir, pamatojoties uz t?s dibin?šanas faktu cit? dal?bvalst?, rada br?v?bas veikt uz??m?jdarb?bu ierobežojumu.

45 N?derlandes vald?ba atz?m?, ka L?gum? min?tajiem trim piesaistes elementiem, proti, juridiskajai adresei, faktiskajai atrašan?s vietai (galvenajai vad?bai) un galvenajai uz??m?jdarb?bas vietai, ir vien?ds statuss. L?gum? nav ierakst?ts, ka, lai atsauktos uz br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu, juridiskajai adresei un galvenajai vad?bai ir j?atrodas vien? un taj? paš? dal?bvalst?. N?derlandes vald?ba attiec?gi uzskata, ka ties?bas veikt uz??m?jdarb?bu pieder ar? sabiedr?bai, kuras galven? vad?ba vairs neatrodas taj? valst?, kur? š? sabiedr?ba tika izveidota. T?d?j?di vienas dal?bvalsts atteikums atz?t ties?bsp?ju sabiedr?bai, kas tikusi likum?gi nodibin?ta cit? dal?bvalst? un kas ?steno savu br?v?bu veikt blakus uz??m?jdarb?bu uz?emoš?s valsts teritorij?, ir pretrun? L?guma noteikumiem par br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu.

46 Apvienot?s Karalistes vald?ba savuk?rt nor?da, ka šaj? liet? apskat?m?s V?cijas ties?bu normas ir pretrun? EKL 43. un 48. pantam, jo to rezult?t? t?dai sabiedr?bai k? *Überseering* ir liegta iesp?ja veikt savas darb?bas ar p?rst?vniec?bas vai fili?les starpniec?bu V?cij?, kur š? p?rst?vniec?ba vai fili?le V?cijas ties?b?s tiek uzskat?ta par sabiedr?bas faktisko atrašan?s vietu, jo šie noteikumi liek zaud?t ties?bsp?ju, bez kuras neviena sabiedr?ba nevar darboties.

47 EBTA Uzraudz?bas iest?de piebilst, ka br?v?ba veikt uz??m?jdarb?bu noz?m? ne tikai ties?bas veikt sekund?ro uz??m?jdarb?bu cit? dal?bvalst?, bet ar? sabiedr?bas, kas p?rce? savu faktisko atrašan?s vietu uz citu dal?bvalsti, ties?bas turpin?t veikt s?kotn?jo uz??m?jdarb?bu dal?bvalst?, kur? t? tika izveidota. Ja š?das V?cijas ties?bu normas tiktu piem?rotas pamata pr?v?, br?v?ba veikt uz??m?jdarb?bu, ja sabiedr?ba v?l?tos saglab?t t?s ties?bsp?ju un, t?gad, ar? t?s procesu?lo r?c?bsp?ju, p?rtaptu par pien?kumu veikt uz??m?jdarb?bu. T?d?j?di šie noteikumi rad?tu L?gum? paredz?t?s br?v?bas veikt uz??m?jdarb?bu ierobežojumu. Šis secin?jums nenoz?m?, ka dal?bvalstis nevar rad?t piesaistes elementus starp sabiedr?bu un to teritoriju, bet gan, ka t?m sava vara j??steno, iev?rojot L?gumu.

48 Turkl?t N?derlandes un Apvienot?s Karalistes vald?bas, k? ar? EBTA Uzraudz?bas iest?de ?pašu uzman?bu piev?rš faktam, ka *Überseering* nodomos neietilpa p?rcelt uz V?ciju t?s faktisko atrašan?s vietu V?cijas ties?bu izpratn?. *Überseering* uzsver, ka t? nav pl?nojusi izbeigt savu darb?bu N?derland?, lai tiktu no jauna izveidota V?cij?, un ka t? v?las turpin?t past?v?t k? sabiedr?ba ar ierobežotu atbild?bu (BV) saska?? ar N?derlandes ties?b?m. Turkl?t ir tikai paradoks?li, ka V?cijas ties?bas to uzskata par š?du sabiedr?bu tiesved?b?, kur? no t?s tiek pras?ts piedz?t arhitektu honor?rus.

49 N?derlandes vald?ba tiesas s?d? nor?d?ja, ka situ?cija, k?da t? ir pamata liet?, N?derlandes ties?b?s tiek uzskat?ta par t?du, kas attiecas uz fili?les dibin?šanu, t.i., par sekund?ro uz??m?jdarb?bu. T?s skat?jum? b?tu aplami analiz?t šo lietu, pamatojoties uz *Überseering* faktisk?s atrašan?s vietas p?rcelšanas faktu uz V?ciju tikai t?p?c, ka sabiedr?bas kapit?la da?as p?rg?ja V?cij? dz?vojošu v?cu pilso?u rok?s. Tiesa, š? anal?ze b?tu korekta no V?cijas priv?tties?bu viedok?a. Nekas lietas apst?k?os neliecina, ka *Überseering* nodoms bija p?rcelt uz V?ciju savu faktisko atrašan?s vietu. Jo vair?k, spriežot, ka te var?tu b?t runa par galveno uz??m?jdarb?bas vietu, noz?m?tu noliegt saikni ar iepriekš min?to spriedumu liet? *Centros*, kur? runa bija par sekund?ro uz??m?jdarb?bas vietu, kas bija fili?les dibin?šanas rezult?ts, un m??in?t piel?dzin?t šo lietu iepriekš min?tajam spriedumam liet? *Daily Mail and General Trust*.

50 Apvienot?s Karalistes vald?ba atz?m?, ka *Überseering* tika likum?gi izveidota N?derland?, ka t? vienm?r bijusi re?istr?ta Amsterdamas un H?rlemas komercēistr? k? N?derlandes ties?bu sabiedr?ba un ka t? nav m??in?jusi p?rcelt savu faktisko atrašan?s vietu uz V?ciju. Vienk?rši no 1994. gada p?c savu ?pašumu p?rcelšanas t? veica liel?ko da?u savas komercdarb?bas un r?koja dažas san?ksmes V?cij?. T.i., var?tu uzskat?t, ka praktiski t? darboj?s V?cij? ar p?rst?vniec?bas vai fili?les starpniec?bu. Š? situ?cija visos aspektos atš?iras no t?s, k?da bija pamat? iepriekš min?tajam spriedumam liet? *Daily Mail and General Trust* par apzin?tu m??in?jumu p?rcelt ang?u ties?bu sabiedr?bas faktisk?s atrašan?s vietu un vad?bu no Apvienot?s Karalistes uz citu dal?bvalsti, saglab?jot t?das sabiedr?bas statusu, kas ir likum?gi izveidota Apvienotaj? Karalist?, bet izvairoties no nodok?u saist?b?m Apvienotaj? Karalist?, p?rce?ot sabiedr?bas vad?bu un kontroli ?rpus š?s valsts teritorijas.

51 P?c EBTA Uzraudz?bas iest?des dom?m, atteikums atz?t *Überseering* procesu?lo r?c?bsp?ju V?cij?, pamatojoties uz ac?mredzami net?šu sabiedr?bas faktisk?s atrašan?s vietas p?rcelšanu šaj? valst?, nor?da uz nenoteikt?bu, k?du daž?du dal?bvalstu starptautisko priv?tties?bu piem?rošana var izrais?t p?rrobežu dar?jumu l?men?. T? k? sabiedr?bas faktisk?s atrašan?s vietas kvalifik?cija liel? m?r? tiek pamatota ar faktiem, vienm?r ir iesp?jams, ka daž?d?m valsts ties?bu sist?m?m un to ietvaros daž?diem tiesnešiem var b?t atš?ir?gs v?rt?jums par to, kas ir faktisk?s atrašan?s vieta. V?l jo vair?k, b?s v?l gr?t?k noteikt faktisko atrašan?s vietu starptautisk? un informatiz?t? ekonomik?, kur? l?m?ju fizisk? kl?tb?ne vairs neb?s nepieciešama.

Tiesas v?rt?jums

Par L?guma noteikumu par br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu piem?rošanu

52 Vispirms un pret?ji tam, ko apgalvo NCC, k? ar? V?cijas, Sp?nijas un It?lijas vald?bas, ir j?preciz?, ka sabiedr?bai, kas ir likum?gi izveidota vien? dal?bvalst?, kur? atrodas ar? t?s juridisk? adrese, pamatojoties uz citas dal?bvalsts ties?b?m, p?rce?ot savu faktisko atrašan?s vietu uz šo p?d?jo min?to dal?bvalsti p?c tam, kad visas t?s kapit?la da?as p?rg?jušas š?s valsts pilso?u rok?s, kas tur ar? dz?vo, pašreiz?j? Kopienu ties?bu st?vokl? š?s otr?s dal?bvalsts normas, kas ir piem?rojamas attiec?b? uz šo sabiedr?bu, ietilpst Kopienas noteikumu par br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu piem?rošanas jom?.

53 Šaj? sakar?, pirmk?rt, ir j?atsp?ko argumenti, kas pamatoti ar EKL 293. pantu un uz kuriem atsaukuš?s NCC, k? ar? V?cijas, Sp?nijas un It?lijas vald?bas.

54 K? to savu secin?jumu 42. punkt? apgalvojis ?ener?ladvok?ts, EKL 293. pant? nav paredz?ts atst?t likumdošanas pilnvaras dal?bvalstu rok?s. Š? norma aicina dal?bvalstis tikai "vajadz?bas gad?jumos" r?kot savstarp?jas sarunas, lai vienk?ršotu t?du probl?mu risin?jumu, kas rodas atš?ir?bu starp ties?bu aktiem par sabiedr?bu savstarp?jo atz?šanu un š?du

sabiedrību juridiskās personas statusa saglabāšanu rezultātā to faktiskās atrašanās vietas pārcelšanas pāri robežai gadījumā, t.i., gadījumos, kad Līguma noteikumi neapņemas sasniegt mērķus.

55 Itāļi ir jāuzsver, ka, ja sarunas, ko ar EKL 293. pantu tiek aicināts rīkot, tātpat kā EKL 44. pantā paredzētās saskaņošanas direktīvas vienrīšā brīvības veikt uzņēmējdarbību stenošanu, šīs brīvības stenošanas priekšnosacījums tomēr nevar būt šo sarunu noslēgšanas fakts.

56 Šajā sakarā ir jāatgādina Tiesas iepriekš uzsvērtais, ka Kopienų pilsoņu brīvība veikt uzņēmējdarbību, kas ir atzīta Līguma 43. pantā, nozīmē, ka viņiem ir tiesības būt pašnodarbinātiem un kā tādēļ vadīt un veidot uzņēmumus ar tādēļ pašiem nosacījumiem, kādus dalībvalsts tiesību akti par tiesībām veikt uzņēmējdarbību nosaka saviem pilsoņiem. Turklāt saskaņā ar EKL 48. pantu "tiesiskais statuss tām sabiedrībām, kas izveidotas saskaņā ar kādas dalībvalsts tiesību aktiem un kuru juridiskā adrese, galvenā vadība[s] vai galvenā uzņēmējdarbības vieta ir Kopienā, [Līguma noteikumu par brīvību veikt uzņēmējdarbību piemērošanai] ir pielīdzināts to fizisko personu tiesiskajam statusam, kuras ir dalībvalstu pilsoņi".

57 No tā izriet, ka sabiedrība ir tiesības veikt savu komercdarbību citā dalībvalstī un to juridiskā adrese, galvenā vadība vai galvenā uzņēmējdarbības vieta palīdz noteikt to piesaisti vienas dalībvalsts tiesību sistēmā līdzīgi fizisko personu pilsoņiem.

58 Tiesas argumentācija spriedumā lietā *Centros* (19. un 20. punkts) bija pamatota šādi.

59 Brīvības veikt uzņēmējdarbību stenošana nozīmē, ka šīs sabiedrības tiek automātiski atzītas visās dalībvalstīs, kurās tās vēlas veikt savu uzņēmējdarbību.

60 Tas ir, dalībvalstu starpā noslēgtas vienošanās par sabiedrību savstarpējo atzīšanu nav priekšnosacījums, lai sabiedrības, kas atbilst EKL 48. panta nosacījumiem, varētu steno brīvību veikt uzņēmējdarbību, ko tām garantē EKL 43. un 48. pants, kas ir tieši piemērojami, sākot no pārejas perioda beigām.

61 Otrkārt, ir jāizvērtē arguments, kas pamatots ar iepriekš minēto spriedumu lietā *Daily Mail and General Trust* un kas izraisa jās visvairāk diskusiju Tiesā. Šis arguments bija pamats, lai zināmā mērā pielīdzinātu situāciju, kas bija par iemeslu iepriekš minētajam spriedumam lietā *Daily Mail and General Trust*, situācijai, kurā Vācijas tiesības bija paredzēta juridiskās personas statusa un procesa rīcības nolīgšana sabiedrībai, kas tikusi izveidota saskaņā ar citas dalībvalsts tiesībām.

62 Šajā sakarā ir jāuzsver, ka atšķirībā no iepriekš minētā sprieduma lietā *Daily Mail and General Trust* par attiecībām starp sabiedrību un dalībvalsti, saskaņā ar kuras tiesību aktiem tā bija izveidota, kad šī sabiedrība vēlējās pārcelt savu faktisko atrašanās vietu uz citu dalībvalsti, saglabājot savu juridiskās personas statusu, kas viņai tika piešķirts valstī, kurā tā bija izveidota, šī lieta ir par sabiedrības, kas ir izveidota saskaņā ar citas dalībvalsts tiesībām, atzīšanu vienā dalībvalstī, kad šai sabiedrībai ir liegta tās tiesības ja uzņemot šādu dalībvalsti, kas uzskata, ka sabiedrība pārcēlusi savu faktisko atrašanās vietu tās teritorijā, neatkarīgi no tā, vai šīs sabiedrības nodoms bija pārcelt tās faktiskās atrašanās vietu vai nē.

63 Nīderlandes un Apvienotās Karalistes valdības, kā arī Komisija un EBTA Uzraudzības iestāde norāda, ka *Überseering* nav paudusi vēlmi pārcelt tās faktisko atrašanās vietu uz Vāciju. Pēc tam, kad visas tās kapitāla daļas pārgāja vācu pilsoņu rokās, tās juridiskā pastāvīšana nekad nav tikusi apšaubīta, pamatojoties uz to valsti tiesībām, kurā tā tika izveidota. Tā nekad nav uzskūsi procesu par savas darbības izbeigšanu saskaņā ar Nīderlandes tiesībām, kuru

kontekstā tādā gadījumā, ja likums ir spēkā.

64 Vēl jo vairāk, pat ja pamata priekšnoteikums par faktiskās atrašanās vietas pāri robežai pārcelšanu, iepriekš minētajā spriedumā lietotā *Daily Mail and General Trust* interpretācija, ko piedāvā NCC kopārvaldības, Itālijas un Spānijas valdības, ir kļūdaina.

65 Lieti, kas bija šā sprieduma pamatā, *Daily Mail and General Trust plc*, sabiedrība, kas tika izveidota Saskaņā ar Apvienotās Karalistes tiesību aktiem, kurā atradās tās juridiskā adrese un kurā faktiski atradās, vēlējās pārcelt šo pārdējo minēto uz citu dalībvalsti, nezaudējot savu juridiskās personas statusu vai angļu tiesību sabiedrības statusu; lai to izdarītu, bija nepieciešama angļu iestāžu atļauja, šā atļauja sabiedrībai tika atteikta. Sabiedrība tādējādi aizsaka prāvu pret šīm iestādēm *High Court of Justice, Queen's Bench Division* (Apvienotās Karaliste), lai tiktu atzīts, ka ar EEK līguma 52. un 58. pantu tai ir piešķirtas tiesības pārcelt savu faktisko atrašanās vietu uz citu valsti bez iepriekšējās atļaujas un, nezaudējot savu juridiskās personas statusu.

66 Tā atšķirībā no pamata lietas lietas, kas bija pamatā iepriekš minētajam spriedumam *Daily Mail and General Trust*, runa nebija par vienas dalībvalsts attieksmi pret sabiedrību, kas tikusi likumīgi izveidota citā dalībvalstī un kas iesteno savu brīvību veikt uzņēmējdarbību pirmajā dalībvalstī.

67 Uz *High Court of Justice* jautājumu, vai ar Līguma noteikumiem par brīvību veikt uzņēmējdarbību sabiedrībai tiek piešķirtas tiesības pārcelt savu vadības atrašanās vietu uz citu dalībvalsti, iepriekš minētajā spriedumā lietotā *Daily Mail and General Trust* Tiesa norādīja, ka sabiedrība, kas ir izveidota Saskaņā ar vienas valsts tiesību sistēmu, pastāv, tikai pamatojoties uz valsts tiesību aktiem, kas nosaka tās dibināšanas un darbības kārtību.

68 Tā pašā sprieduma 20. punktā Tiesa uzsvēra, ka pastāv atšķirības valstu tiesību aktos attiecībā uz piesaisti valsts teritorijai, kas ir nepieciešama sabiedrības dibināšanai, kā arī attiecībā uz sabiedrības, kas ir izveidota Saskaņā ar šiem tiesību aktiem, iespēju vēlāk grozīt šo piesaisti.

69 Sprieduma 23. punktā Tiesa secināja, ka Līgumā šīs atšķirības uzskatāmas par problēmu, kas nav atrisināta ar Līguma noteikumiem par brīvību veikt uzņēmējdarbību, un ka tās būtībā jāatrisina ar likumdošanu vai sarunu starpniecību, kas, kā Tiesa to konstatēja, vēl nav ticis panākts.

70 Tādā veidā Tiesa aprobežojās ar secinājumu, ka sabiedrības, kas ir izveidota Saskaņā ar vienas dalībvalsts tiesību aktiem, iespējams pārcelt savu juridisko adresi vai faktisko atrašanās vietu uz citu dalībvalsti, nezaudējot savu juridiskās personas statusu, kas tai ir Saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību sistēmu, kurā tā tikusi izveidota, un vajadzības gadījumā šīs pārcelšanas noteikumi ir izvirzīti ar valsts tiesību aktiem, Saskaņā ar kuriem šā sabiedrība tikusi izveidota. Tā secināja, ka dalībvalsts sabiedrībai, kas tikusi izveidota Saskaņā ar tās tiesību sistēmu, var paredzēt ierobežojumus faktiskās atrašanās vietas pārcelšanai ārpus valsts teritorijas, ja šā sabiedrība vēlas saglabāt juridiskās personu statusu, kas viņai ir piešķirts, pamatojoties uz šīs valsts tiesībām.

71 Tai pašā laikā Tiesa nelēma par to, vai līdzīgi kā pamata lietas, kad sabiedrība, kas ir izveidota Saskaņā ar vienas valsts tiesību aktiem, uz otrās dalībvalsts tiesību pamata pārceļ savu faktisko atrašanās vietu uz šo dalībvalsti, šai valstij ir tiesības atteikt atzīt sabiedrības juridiskās personas statusu, kas viņai bija atzīts Saskaņā ar tās valsts tiesību sistēmu, kurā tā tika izveidota.

72 Š?di, neraugoties uz to, cik visp?r?ga ir iepriekš min?t? sprieduma liet? *Daily Mail and General Trust* 23. punkta redakcija, Tiesas nodoms nebija atz?t dal?bvalstu ties?bas pak?aut vi?u teritorij? esošo sabiedr?bu br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu valstu ties?b?m par uz??m?jdarb?bu, kad š?s sabiedr?bas ir likum?gi izveidotas cit?s dal?bvalst?s un kad tiek uzskat?ts, ka š?s sabiedr?bas p?rce? savu atrašan?s vietu šo valstu teritorij?.

73 T?tad no iepriekš min?t? sprieduma liet? *Daily Mail and General Trust* neb?tu lo?iski secin?t, ka tad, kad sabiedr?ba ir izveidota saska?? ar vienas dal?bvalsts ties?bu aktiem un k? juridisk? persona ?steno br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu cit? dal?bvalst?, jaut?jums par t?s juridisk?s personas statusu un t?s procesu?lo r?c?bsp?ju taj? valst?, kur? vi?a veic uz??m?jdarb?bu, neietilpst Kopienas noteikumos par br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu pat gad?jumos, kad sabiedr?ba p?rce? savu faktisko atrašan?s vietu uz citu dal?bvalsti, pamatojoties uz t?s dal?bvalsts ties?b?m, kur? t? tikusi izveidota.

74 Trešk?rt, ir noraid?ms Sp?nijas vald?bas arguments, ka t?d? situ?cij? k? pamata liet? Visp?r?j?s programmas I. sada?? labums no L?gum? garant?t?s br?v?bas veikt uz??m?jdarb?bu ir pak?rtots re?las un past?v?gas piesaistes dal?bvalsts ekonomikai past?v?šanas faktam.

75 No Visp?r?j?s programmas formul?juma izriet, ka taj? pras?ba attiec?b? uz re?lo un past?v?go piesaisti ir izvirz?ta tikai gad?jumos, kad sabiedr?bai Kopien? ir tikai t?s juridisk? adrese. Tas t? noteikti nav *Überseering* gad?jum?, kuras juridisk? adrese un faktisk? atrašan?s vieta ir Kopien?. Attiec?b? uz šo situ?ciju Tiesa iepriekš min?taj? spriedum? liet? *Centros* ir konstat?jusi, ka ar L?guma 58. pantu sabiedr?bas, kas izveidotas saska?? ar vienas valsts ties?bu aktiem un kuru juridisk? adrese, galven? vad?bas vai galven? uz??m?jdarb?bas vieta ir Kopien?, tiek piel?dzin?tas fizisk?m person?m, kas ir dal?bvalstu pilso?i.

76 No augst?k min?tajiem apsv?rumiem izriet, ka *Überseering* ir ties?bas pamatoties uz br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu, lai apstr?d?tu V?cijas ties?bu noliegumu uzskat?t to par juridisko personu ar procesu?lo r?c?bsp?ju.

77 T?l?k j?atg?dina, ka uz sabiedr?bas, kas izveidota cit? dal?bvalst?, kapit?la da?u ieg?di vienas vai vair?ku fizisku personu ?pašum? attiecas L?guma noteikumi par br?vu kapit?la apriti ar nosac?jumu, ka š?da veida piedal?šan?s nedod fizisk?m person?m iesp?ju b?tiski ietekm?t sabiedr?bas l?mumus un ne?auj t?m noteikt sabiedr?bas saimniecisk?s darb?bas veidus. Bet, ja š? ieg?de attiecas uz vis?m sabiedr?bas, kuras juridisk? adrese ir cit? dal?bvalst?, kapit?la da??m, un ja š?da piedal?šan?s b?tiski ietekm? sabiedr?bas l?mumus un ?auj š?d?m person?m noteikt t?s saimniecisk?s darb?bas veidus, tad ir piem?rojami L?guma noteikumi par br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu (šaj? sakar? skat. 2000. gada 13. apr??a spriedumu liet? C?251/98 *Baars*, *Recueil*, I?2787. lpp., 21. un 22. punkts).

Par br?v?bas veikt uz??m?jdarb?bu ierobežojuma esam?bu

78 Turpm?k ir j?izv?rt?, vai V?cijas tiesu atteikums atz?t sabiedr?bas, kas ir likum?gi izveidota saska?? ar citas dal?bvalsts ties?b?m, ties?bsp?ju un procesu?lo r?c?bsp?ju ir ierobežojums br?v?bai veikt uz??m?jdarb?bu.

79 Šaj? sakar? un t?d? situ?cij? k? pamata liet? sabiedr?bai, kas ir likum?gi izveidota saska?? ar citas dal?bvalsts, ne V?cijas Federat?v?s Republikas, ties?b?m, kur? atrodas ar? t?s juridisk? adrese, saska?? ar V?cijas ties?b?m nav citu iesp?ju celt pras?bu V?cijas ties?, lai pan?ktu l?gum? ar V?cijas ties?bu sabiedr?bu ietvertu ties?bu izpildi, k? tikai tikt no jauna izveidotai V?cij?.

80 *Überseering*, kas ir likum?gi izveidota N?derland?, kur atrodas t?s juridisk? adrese, saska??

ar EKL 43. un 48. pantu ir tiesības īstenot savu brīvību veikt uzņēmējdarbību Vācijā kā Nīderlandes tiesību sabiedrība. Šajā sakarā nav svarīgi, ka pēc šīs sabiedrības dibināšanas visu tās pamatkapitālu iegādājušies Vācijas dzimnieki Vācijas pilsoņi, jo šis fakts neliedz sabiedrībai juridiskās personas statusu, kas viņai ir piešķirts saskaņā ar Nīderlandes tiesību sistēmu.

81 Tās pastāvīšana nav atdalāma no tās kā Nīderlandes tiesību sabiedrības, jo, kā Tiesa norādīja iepriekš, tā var pastāvēt, tikai pamatojoties uz valsts tiesību aktiem, kas nosaka tās dibināšanas un darbības kārtību (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Daily Mail and General Trust*, 19. punkts). Prasība no jauna izveidot to pašu sabiedrību Vācijas faktiski nozīmē brīvības veikt uzņēmējdarbību nolīgumu.

82 Šādos apstākļos dalībvalsts atteikums atzīt tiesības sabiedrībai, kas ir izveidota saskaņā ar tās citas dalībvalsts tiesību aktiem, kurā atrodas arī tās juridiskā adrese, kas pamatots ar to, ka pēc visu tās kapitāla daļu iegādes tās pirmās minētās dalībvalsts pilsoņu pašumam, uz kuru šī sabiedrība ir pārcēlusi savu faktisko atrašanās vietu un kurā šie pilsoņi arī dzīvo, radot sekas, ka šī sabiedrība nevar uzņemties dalībvalstī celt prasību tiesā, lai panāktu līguma ietvertu tiesību aizsardzību, izņemot, ja tā ir no jauna izveidota saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem, veido brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumu, kas principā nav saderīgs ar EKL 43. un 48. pantu.

Par brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojuma iespējamo attaisnojumu

83 Visbeidzot, ir jāizvērtē, vai šāds ierobežojums brīvībai veikt uzņēmējdarbību ir attaisnojams, pamatojoties uz iemesliem, uz kuriem atsaucas iesniedzējtiesa, kā arī Vācijas valdība.

84 Vācijas valdība papildus norāda, ka gadījumā, ja Tiesa izlemj, ka faktiskās atrašanās vietas teorija rada ierobežojumu brīvībai veikt uzņēmējdarbību, šis ierobežojums ir piemērojams nediskriminājošā veidā, ir attaisnojams ar primāriem vispārējo interešu apsvērumiem un ir samērīgs attiecībā pret sasniedzamajiem mērķiem.

85 Pēc Vācijas valdības domām, šo nediskriminājošo attieksmi pamato fakts, ka tiesību normas, kas izriet no faktiskās atrašanās vietas teorijas, ir piemērojamas ne tikai attiecībā uz visām ārvalstu sabiedrībām, kas ir izveidotas Vācijā, tām pārņemot tajā faktisko atrašanās vietu, bet arī uz Vācijas tiesību sabiedrībām, tām pārņemot faktisko atrašanās vietu ārpus Vācijas.

86 Kas attiecas uz primāriem vispārējo interešu apsvērumiem, ar kuriem tiek pamatots attaisnojums varbūtējam ierobežojumam, Vācijas valdība vispirms kārtm uzskata, ka citās jomās atvasinātās Kopienas tiesību sistēmas valda pieņēmums, ka valdības sdekļi un juridiskā adrese ir identiski. Kopienas tiesību sistēmas tādējādi principā atzīta vienotā valdības sdekļa un juridiskās adreses pamatība.

87 Pēc Vācijas valdības domām, Vācijas starptautisko privattiesību normas par uzņēmējdarbību garantē juridisko drošību un kreditoru aizsardzību. Šajā sakarā tā uzsver, ka Kopienas lēmums nepastāv sabiedrību ar ierobežotu atbildību pamatkapitāla aizsardzības veidu saskaņošana un ka sabiedrība visās dalībvalstīs, izņemot Vāciju, tiek piemērotas mazāk stingras prasības. Faktiskās atrašanās vietas teorija, kas tiek piemērota Vācijas tiesību sistēmā, šajā kontekstā garantē, ka sabiedrībai, kuras galvenā komercdarbības vieta atrodas Vācijas teritorijā, ir noteikts minimālais kapitāls, kas savukārt veicina tās līguma partneru un tās kreditoru aizsardzību. Tā arī novērš konkurences izkropojumus tādā ziņā, ka uz visām sabiedrībām, kuru galvenā komercdarbības vieta atrodas Vācijā, ir attiecināmas vienādas juridiskās prasības.

88   Saskaņā ar Valsts tiesībsargāšanas dienesta ieteikumiem ir daļēji jānodrošina aizsardzība. Tā kā šīs aizsardzības jomā nepastāv vienots Kopienas standarts, daļēji jānodrošina tiesību attiecībā uz visām sabiedrībām, kas veic savu komercdarbību tās teritorijā, piemērot vienādas juridiskās prasības daļēji jānodrošina aizsardzības jomā.

89   Ar darbinieku aizsardzība, tiem piedaloties uzņēmuma kopīgajā pārvaldē, ar likumā definētiem nosacījumiem attaisno faktiskās atrašanās vietas teorijas piemērošanu. Kā uzskata Valsts tiesībsargāšanas dienests, kas izveidota saskaņā ar vienas valsts tiesību aktiem, faktiskās atrašanās vietas pārveidšana uz Valsts tiesību aktiem, ar nosacījumu, ka tas saglabā sabiedrības statusu, kā tas ir noteikts pirmās minētās valsts tiesību aktiem, var būt pamats Valsts tiesību aktiem kopīgās pārvaldes jomā, kas ar zināmiem nosacījumiem ļauj darbiniekiem būt pārstāvētiem sabiedrības uzraudzības padomē, pārskatam. Šāda institūcija ne vienmēr pastāv citu daļēji jānodrošina sabiedrības.

90   Visbeidzot, nodokļu intereses attaisno ierobežojumu, kas izriet no faktiskās atrašanās vietas teorijas piemērošanas. Valsts tiesībsargāšanas dienests šai sakarā norāda, ka dibināšanas teorija lielā mērā nekā faktiskās atrašanās vietas teorija ļauj tādām sabiedrībām dibināšanu, kam ir divas adreses un kam tādējādi nodokļi ir jāmaksā neierobežoti vismaz divās daļēji jānodrošina. Pastāv risks, ka šādas sabiedrības var prasīt un saņemt nodokļu atvieglojumus paralēli vairāku valstu. Kā piemēru Valsts tiesībsargāšanas dienests norāda peļņas zaudējumu pārrobežu kompensāciju tādā pašā koncerna uzņēmumu starpā.

91   Nīderlandes un Apvienotās Karalistes valdības, kā arī Komisija un EBTA Uzraudzības iestāde uzskata, ka apskatāmais ierobežojums nav attaisnojams. It īpaši tas norāda, ka ar Dānijas iestādes iepriekš minētajā spriedumā lietotajiem *Centros* atsaucēs uz kreditoru aizsardzības mērķi kā uz attaisnojumu atteikumam reģistrēt Dānijas tādām sabiedrības filiāli, kas tikusi likumāģi izveidota Apvienotajā Karalistē un kas visas komercdarbības veica Dānijā, bet kas neatbilda Dānijas tiesību prasībām par minimālo pamatkapitāla izveidi un ieguldījumu. Tas piebilst, ka nav droši, ka prasības attiecībā uz minimālo pamatkapitālu ir efektīvas kreditoru aizsardzības līdzeklis.

92   Šajā sakarā nevar izslēgt, ka primārie vispārējo interešu apsvērumi, tādēļ kā kreditoru, daļēji jānodrošina, darbinieku un pat nodokļu administrācijas interešu aizsardzība, noteiktos apstākļos un ar zināmiem nosacījumiem attaisno ierobežojumus brīvā veikt uzņēmējdarbību.

93   Tomēr tādēļ mērķi nevar attaisnot tiesībspējas un procesuālas rīcības neatzināšanu sabiedrībai, kas ir likumāģi izveidota citā daļēji jānodrošināt, kurā atrodas arī tās juridiskā adrese. Faktiski šāds pasākums iedziņās pilnāgam EKL 43. un 48. pantā atzītās brīvības veikt uzņēmējdarbību nolīgumam.

94   Attiecīgi uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka ar EKL 43. un 48. pantu netiek pieņemta, ka sabiedrībai, kas ir izveidota saskaņā ar kādas daļēji jānodrošināt tiesību aktiem, kurā atrodas arī tās juridiskā adrese, un kas saskaņā ar citas daļēji jānodrošināt tiesību aktiem pārceļ savu faktisko atrašanās vietu uz šo valsti, šā pārdēji minētā valsts liedz tās tiesībspēju un tās rezultātā ar tās procesuālo rīcībasģju šīs valsts tiesības, kas ir nepieciešamas, lai tās varētu panākt ar šajā valstī izveidotu sabiedrību noslēgtāģ līgumu ietvertu tiesību izpildi.

Par otro prejudiciālo jautājumu

95   No atbildes uz pirmo jautājumu izriet, ka, sabiedrībai, kas ir izveidota saskaņā ar vienas daļēji jānodrošināt tiesību aktiem, kuras teritorijā atrodas arī tās juridiskā adrese, ņstenojot savu brīvību veikt uzņēmējdarbību citā daļēji jānodrošināt, ar EKL 43. un 48. pantu šai pārdējai minētai valstij

tiek noteikts pienākums ievērot šīs sabiedrības tiesības?ju un procesu?lo r?c?bsp?ju, kas šai sabiedr?bai ir, pamatojoties uz t?s valsts ties?b?m, kur? t? tikusi izveidota.

Par izdevumiem

96 Ties?šan?s izdevumi, kas radušies V?cijas, Sp?nijas, It?lijas, N?derlandes un Apvienot?s Karalistes vald?b?m, k? ar? Komisijai un EBTA Uzraudz?bas iest?dei, kas iesniedza apsv?rumus Tiesai, nav atl?dzin?mi. Attiec?b? uz pamata lietas dal?bniekiem š? tiesved?ba ir stadija proces?, kuru izskata iesniedz?jtiesa, un t? lem? par ties?šan?s izdevumiem.

Ar š?du pamatojumu

TIESA,

atbildot uz *Bundesgerichtshof* ar 2000. gada 30. marta r?kojumu iesniegtajiem jaut?jumiem, nospriež:

1) ar EKL 43. un 48. pantu netiek pie?auts, ka sabiedr?bai, kas ir izveidota saska?? ar k?das dal?bvalsts ties?bu aktiem, kur? atrodas ar? t?s juridisk? adrese, un kas saska?? ar citas dal?bvalsts ties?b?m p?rce? savu faktisko atrašan?s vietu uz šo valsti, š? p?d?j? min?t? valsts liedz t?s ties?bsp?ju un t? rezult?t? ar? t?s procesu?lo r?c?bsp?ju š?s valsts ties?s, kas ir nepieciešamas, lai t? var?tu pan?kt ar šaj? valst? izveidotu sabiedr?bu nosl?gt? l?gum? ietvertu ties?bu izpildi;

2) sabiedr?bai, kas ir izveidota saska?? ar vienas dal?bvalsts ties?bu aktiem, kuras teritorij? atrodas ar? t?s juridisk? adrese, ?stenojot savu br?v?bu veikt uz??m?jdarb?bu cit? dal?bvalst?, ar EKL 43. un 48. pantu šai p?d?jai min?tai valstij tiek noteikts pienākums ievērot šīs sabiedr?bas ties?bsp?ju un procesu?lo r?c?bsp?ju, kas šai sabiedr?bai ir, pamatojoties uz t?s valsts ties?b?m, kur? t? tikusi izveidota.

Rodríguez Iglesias

Puissochet

Wathelet

Schintgen

Gulmann

Edward

La Pergola

Jann

Skouris

Macken

Colneric

von Bahr

Cunha Rodrigues

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2002. gada 5. novembrī.

Sekretārs

Priekšsēdētājs

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias

* Tiesvedības valoda – vācu.